

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра новітньої історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з науково-педагогічної та навчальної роботи
_____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української та зарубіжної культури

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія**
освітній рівень **перший (бакалаврський)**
освітня програма **Красзнавство, екскурснознавство та історико-культурний туризм**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання **денна**
Навчальний рік **2023/2024**
Семестр **1**
Кількість кредитів ECTS **5**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**
Форма заключного контролю **залік**

Викладач: Петасюк О. І. канд. іст. наук, доцент кафедри новітньої історії України

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: Петасюк О. І. канд. іст. наук, доцент кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри новітньої історії України

_____ (Пижик А.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від «28» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» 08 _____ 2023 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – сформувати системну та цілісну уяву здобувачів освіти історичного факультету про специфіку, головні закономірності, періодизацію розвитку української та зарубіжної культур.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* характер і особливості культурного розвитку України та світу.
2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних технічних засобів; науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історично-культурному процесі, подіях і явищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна складається із 2-х блоків.

У 1-ому блоці вивчаються категоріальний апарат, сутнісні характеристики культури, її різновиди. Студент має уявляти в історичному часі шлях теоретичного осягнення культури. Знання культурологічних параметрів зіставлення Заходу і Сходу допоможе відповідно позиціонувати країни. Аналізуються типи культур: система цінностей, релігійна система, художня практика, наукове знання. Розтлумачуються характеристики первісної культури; з'ясовуються закономірності розвитку давніх культур. 2-ий блок: визначення особливостей духовних та матеріальних форм культури Візантії; виділення рис культурного обличчя середньовічної Європи, Сходу; виявлення тенденцій у розвитку культури Нового часу; вивчення культури XIX-XXI ст.: духовний протест у мистецтві, феномен тоталітаризму; демасифікація культури в глобальну епоху.

4. Завдання (навчальні цілі) – здатність у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки; формування вмінь студентів системно й історично аналізувати матеріальні і духовні явища культури; вироблення навичок компаративного бачення світових процесів; порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми; критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності; сприяння усвідомленню сутності культурних процесів та явищ; персоніфікація історії культури.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів розвитку культури	лекція	залік, набрання не менше 60% балів	10%
1.2	Знати основні тенденції культурного розвитку в конкретні історичні періоди	лекція	залік, набрання не менше 60% балів	5%
1.3	Знати найважливіші факти, події та процеси історії культури	Лекція, самостійна робота	К / Р ; залік, набрання не менше 60% балів	15%

2.1	Вміти всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті; залік, набрання не менше 60% балів	15%
2.2	Вміти інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті	10%
2.3	Вміти досліджувати життя та діяльність певних діячів культури у контексті їхньої історичної доби	Самостійна робота	Презентація	5%
2.4	Вміти робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті	10%
2.5	Вміти виявляти закономірності та особливості національної та зарубіжної культур та їх взаємозалежності у процесі історичного розвитку	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті. залік, набрання не менше 60% балів	15%
2.6	Вміти виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації	Самостійна робота	Презентація	5%
4.1	Прийняти і обґрунтувати рішення, що дозволяють виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до історії культури	Лекція, самостійна робота	залік, набрання не менше 60% балів	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни/ Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	4.1
ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.			+	+	+					
ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи	+	+					+	+		+

та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.										
ПРН 18. Вміти впроваджувати та організувати тематичні екскурсії та тури на основі історико-культурної спадщини України та країн світу.	+	+	+			+				+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Контрольна робота 1 та 2:* РН1.3 - 10 балів/6 балів.
2. *Робота на семінарських заняттях:* РН2.1, РН2.2, РН2.4, РН2.5 - 40 балів/24 бали.
3. *Тест з питань самостійної роботи:* РН2.3, РН2.6 - 10 балів/6 балів .

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання - залік;

- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом - **40 балів**;

- результати навчання які будуть оцінюватись – знання наукової хронології, періодизацію і характеристику основних етапів історії культури, основні тенденції, закономірності культурно-історичного розвитку в конкретні історичні періоди, найважливіших фактів, подій та процесів історії культури, ^{вміння} всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури, з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями та культурними явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них, виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до історії культури

- форма проведення і види завдань – **письмовий залік** (3 запитання), які потребують розгорнутої відповіді (відповідь на 2 запитання оцінюється від 0 до 15 балів, відповідь на одне запитання оцінюється від 0 до 10 балів);

- Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік **не може бути меншою 24 балів**.

- Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав **менше ніж 36 балів**.

7.2 Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (робота на семінарських заняттях, оцінювання презентацій з тем самостійної роботи, контрольна робота) і підсумковий контроль (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, поточний контроль 60 балів; підсумковий контроль – 40 балів).

Блок 1.	Блок 2.	залік
Теоретичні та методологічні основи історії культури, типологія культур. Загальні закономірності розвитку давніх культур	Особливості розвитку духовних та матеріальних форм культури Середньовічних Європи та Сходу. Історія української та зарубіжної культури нового, новітнього часів, періоду глобалізації.	

30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота (тест)	Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота (тест)	
20 максимум	5 максимум	5 максимум	20 максимум	5 максимум	5 максимум	
12 мінімум	3 мінімум	3 мінімум	12 мінімум	3 мінімум	3 мінімум	24 (мінімум)

Перелік видів аудиторної роботи на семінарських заняттях та їх оцінка (в балах)

На семінарських заняттях оцінювання здійснюється за 12-ти бальною, яка в подальшому переводиться в залікові бали. Результати роботи на семінарському занятті оголошуються студентам індивідуально після кожного семінарського заняття.

<i>Види роботи на семінарському занятті</i>	<i>Min. – _ балів</i>	<i>Max. – _ бали</i>
Доповідь на семінарському занятті	1	5
Доповнення на семінарському занятті	1	3
Участь у дискусії на семінарському занятті	1	3
Узагальнення, підведення підсумку семінарського заняття	1	2
Письмова самостійна робота на семінарському занятті	1	5
Експрес-контроль на семінарському занятті	-	1

Таблиця переведення балів за роботу на семінарських заняттях у залікові бали

Залікові бали	Набрана кількість балів з <u>одного змістового блоку</u> (8 занять)
20	96-92
19	91-87
18	86-82
17	81-77
16	76-72
15	71-67
14	67-63
13	62-58
12	57-53
11 балів та менше не зараховуються оскільки становлять менше 60%	

Наприкінці кожного змістовного модуля вираховується середній арифметичний бал, який кожен зі студентів отримав за семінари відповідного модуля. Середній бал переводиться у модульні бали у відповідності до таблиці. За семінари кожного змістовного модуля студент може отримати **від 1 до 20 модульних балів**.

Таблиця переведення середнього арифметичного балу у модульні бали:

Середній бал за семінари	Модульний бал за семінари
11,5-12	20
11-11,4	19
10-10,9	17-18
9-9,9	15-16
8-8,9	13-14
7-7,9	12
6-1	не переводяться

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми дисципліни в цілому, так і деяких розділів тем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі презентацій. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи у формі презентацій (від 0 до 5 балів):

- опрацьований матеріал подано розлого, детально, з опорою на різноманітні історичні джерела – 5-4 бали;
- опрацьований матеріал представлено побіжно, з висвітленням окремого аспекту проблеми – 3-2 бали;
- відсутність презентації – 0 балів.

Таблиця переведення тестових балів за самостійну роботу в залікові бали

Бали за самостійну роботу за результатами тестування	Залікові бали
11-12	5
9-10	4
7-8	3
5-6	2
3-4	1
0-2	0

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

По завершенні вивчення кожного змістової частини студент пише контрольну роботу (есе) з актуальних проблем розвитку національної та зарубіжної культур. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Контрольна робота проводиться у письмовій формі і виконується на останньому семінарі із кожної змістової частини курсу. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за контрольну роботу - 5 балів.

Студент, який з поважної причини пропустив контрольну роботу, зобов'язаний надати відповідний документ і викладач за погодженням з деканатом призначає нову дату її проведення.

Критерії оцінювання контрольної роботи у формі есе:

а) репрезентація вміння проводити історичне дослідження: знання важливих фактів з історії культури, вміння всебічно розглядати проблему, виявляти закономірності та особливості культурних явищ; знати основні тенденції культурного розвитку певного історичного періоду – 5-4 балів;

- б) поверховий розгляд; невміння орієнтуватися в історичній ситуації та робити висновки – 3-2 бали;
в) відсутність дослідження (або компіляція) – 0 балів.

Орієнтовні теми для написання есе:

1. «Хто такі українці і чого вони хочуть?».
2. Мова – маркер цивілізаційного розвитку.
3. Культура нескорених (мистецтво війни).
4. Глобальна культура: виклики та прогнози.
5. Феномен гік-культури.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль знань студентів у формі заліку

Залікові питання з дисципліни «Історія української та зарубіжної культури» оцінюються у діапазоні від 0 до 15 балів (1 питання – 15 балів; 2 питання – 15 балів; 3 питання – 10 балів, нижчий рівень складності).

Критерії оцінок з окремих залікових завдань (1-2 питання):

- глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання – **15 балів**;
- теоретично обґрунтоване, достатньо розкрите, без глибокого занурення у проблему – **13-9 балів**;
- розкриття питання з фактологічною аргументацією – **7-8 балів**;
- неповне розкриття питання – **4-6 балів**;
- висвітлення окремого аспекту питання – **1-3 бали**;
- відсутність відповіді з питання – **0 балів**.

Критерії оцінок з окремих залікових завдань (3 питання):

- глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання – **10 балів**;
- теоретично обґрунтоване, достатньо розкрите, без глибокого занурення у проблему – **9 балів**;
- розкриття питання з фактологічною аргументацією – **7-8 балів**;
- неповне розкриття питання – **4-6 балів**;
- висвітлення окремого аспекту питання – **1-3 бали**;
- відсутність відповіді з питання – **0 балів**.

Студент, який дав відповідь на всі залікові питання і набрав не менше 24 балів додає у свій актив певну суму балів, яка додається до балів набраних студентом за результатами поточного контролю.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* необхідно у визначені викладачами дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання заліку.

При простому розрахунку отримаємо:

	Блок 1	Блок 2	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Блок 1.				
Теоретичні та методологічні основи історії світової культури, типологія культур. Загальні закономірності розвитку давніх культур.				
1.	Тема 1. Предмет та завдання курсу. Історіографія, понятійний апарат	2	2	8
2.	Тема 2. Школи, підходи та способи осмислення культури.	6	4	10
3.	Тема 3. Проблема Заходу і Сходу у світовій культурі.	4	4	8
4.	Тема 4. Культурні особливості первісності.	4	2	8
5.	Тема 5. Загальні закономірності розвитку давніх культур.	4	1	10
	Контрольна робота 1		1	
Блок 2.				
Особливості розвитку духовних та матеріальних форм культури Середньовічних Європи та Сходу. Історія української та зарубіжної культури нового, новітнього часів, періоду глобалізації.				
6.	Тема 6. Культура Візантії та її вплив на культуру давньої України-Руси.	4	2	8
7.	Тема 7. Культура Середньовічних Європи та Сходу.	6	4	8
8.	Тема 8. Історія культури Нового часу.	2	2	8
9.	Тема 9. Українська культура між Заходом та Сходом.	4	4	8
10.	Тема 10. Загальні закономірності розвитку української та зарубіжної культури XIX- XXI ст.	4	3	2
	Контрольна робота 2		1	
	Всього за семестр	40	30	78

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – 40 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота - 78 год.

Консультації – 2 год.

9. Рекомендована література та джерела:

1. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. Історія світової культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. – К.: Кондор, 2006. – 404 с.
2. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 400 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч. I. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 320 с.

4. Історія української культури : навчальний посібник /Н. Д.Пальм, Т. Є. Гетало. –Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. –296 с.
5. Історія української культури: у 5 т., 9 кн. / ред. кол.: Скрипник Г.А., Пилипчук Р.Я., Рубан В.В., Пономар Л.Г. [та ін.]. – К., 2001 – 2013.
6. Калакура Я.С., Рафальський О.О., М.Ф. Юрій. Українська культура: цивілізаційний вимір. / Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. – К.: ШІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496 с.
7. Петасюк О. І., Смержевська О.О. Історія української та зарубіжної культури. Навчальний посібник. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів). – К.: Інститут металофізики НАН України ім. Г.В. Курдюкова, 2009. – 168 с.
8. Петасюк О. Сторінки історії українського мистецтва – К. : «Аграр Медіа Груп», 2014. – 52 с.
9. Словник УА. Портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/>
10. Тоффлер О. Третя хвиля. Читиво. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Toffler_Alvin/Tretia_Khvylya_vyd_2000/.

Додаткова література:

1. Бакіров В. Зворотний бік цифрового суспільства – другий «бунт мас». URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=8211>
2. Бичко А.К. та інші. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: курс лекцій. – К., Либідь, 1992. – 392 с.
3. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К.: Дніпро, 1993. – 447 с.
4. Гримич М. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців. – К., 2000. – 379 с.
5. Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Кондратюк А.Ю. Культурологія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2007. – 392 с.
6. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Репринт. Вид. 1913 р. – К., 1992 – 524 с.
7. Даймонд Джаред. Зброя, мікроби і харч. Витоки нерівностей між народами. / Пер. з англ. Т. Цимбал. – К.: КМ-БУКС, 2018. – 544 с.
8. Дашкевич Я. Україна і Схід / Упоряд. Г. Сварник, А. Фелонюк; НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Львівське відділення; Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2016. – 960 с.
9. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури: європейський контекст: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1995. – 224 с.
10. Петасюк О. І. Загальнолюдські цінності та національний бекграунд: історично-культурологічний аспект. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2019. Випуск 22. Серія філос.-політолог. студії. – 250 с. – С. 183-188.
11. Петасюк О. І. Проблема цивілізаційного поступу: бачення перспективи в епоху глобалізації. // Challenges and prospects for the development of social sciences in Ukraine and EU countries: comparative analysis: Collective monograph. Riga: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2019. 324 p. – p. 239-255.
12. Петасюк О. Інформаційні виклики в контексті постмодерністичного світосприйняття. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2018. Випуск 18. Серія філос.-політолог. студії. 418 с. с. 328-335.
13. Петасюк О. Парадигма глобального розвитку : запити, виклики, прогнози // Research, challenges and development prospects in the area of social sciences: Collective monograph . Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2020. 348 p. P. 200-216.
14. Попович М. В. Нарис історії культури України. - К.: «АртЕк», 1998. – 728 с.
15. Скіннер К. Людина цифрова. Четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного / пер. з англ. Г. Якубовська. – Харків: Видавництво «Ранок» : Фабула, 2020. – 272 с.

16. Сучасна культурологія / Під ред. К. Кислюк. – К.: Кондор, 2018. – 342 с.
17. Тойнбі Арнольд Джозеф. Дослідження історії. Скорочена версія томів I-VI Д. Ч. Сомервелла. – К.: Основи, 1995. – 610 с.
18. Фукуяма Ф. Кінець історії та остання людина. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/chitati-bezkoshtovno-knigu-kinec-istorii-i.html>
19. Хейзинга Й. Людина, яка грає. URL: <https://knizhnik.org/johan-hejzinga/homo-ludens-chelovek-igrajuschij/1>
20. Шевченко І. Україна між Заходом і Сходом. – Львів: Вид-во УКУ, 2014. – 288 с.

10. Додаткові ресурси:

<http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України